

Kmetijsko sadje — jabelka, hruške, češplje za sušenje — naj se ne pošilja v prevelikih sodih ali skrinjah; ker pri prevažanju preveč trpi, ne daja mnogo vrednega sušja. „Gosp. l.“

Rez za klajo zelo koristna.

S suho klajo moramo dalje krmiti živino, kakor z zeleno. Število suhih mesecev za hleve je večje, kakor število mastnih. Ravno pa v času suhe klaje naj si živina tudi počije, naj si pribere masti, mesa, mleka, volne. Ta doba je tudi doba mraza in mraz zahteva, da zamore življenje prosperovati, tečne hrane. Po zimi, ko zunanje delo počiva, ležje se opravljajo notranja dela. Tem pripada gotovo v prvi vrsti krmljenje živine. Mislimi bi se dalo, da vsi kmetovalci ravno po zimi posebno skrbé za živino; ali mnogi so, ki se zadovolijo s tem, da živina le prebije zimo, naj si bo že kakor rado. Ali iz nič ni nič; če ne daš dosti živini, ti tudi vrnila ne bode veliko. Treba je torej krmljenje izboljšati.

So leta, v katerih je malo krme, ali je slaba krma. Lahko, da se je vsled deževnega vremena seno moralo po cele tedne valjati na travniku, in da se je še kljub temu slabo posušeno spravilo; lahko, da je bila otava poplavljená od povodnje, ter da se je morala blatna in prašna uvažati. Gospodar toži, da živina ne jé; gospodinja toži, da ima krava malo mleka, akoravno ji veliko polaga. Obadva pa mora boleti, ko vidita, da gre več krme iz jaslí v steljo, kakor pa živinčetu v želodec.

Krma se da izboljšati z raznimi sredstvi: z mešanjem, soljenjem itd. Pa eno delo se mora storiti pred vsemi drugimi: krma mora se rezati. Rezanje samo na sebi že izboljša klajo. Velja pa to o zelenjavi ravno tako, kakor o senu, slami, turšici, repi, korenju, krompirju. Kedar je veliko krme, in je slama dobra, že kaže seno mešati s slamo, ter tako ne narezano polagati živini. Slama, ki jo živinče pusti, vrže se mu lahko pod noge za steljo. Ali kedar je krma slaba, da se mora mešati, in boljše tvarine pridevati, n. pr. sol, tedaj ne preostaja druga, kakor da se ljudje navadijo na rezni stol, ali še boljše, na rezni stroj. Delo na reznem stroju naj bo kmetovalca vsakdanje opravilo.

Rez za goved naj bo daljša, dvakrat daljša, kakor rez za konje. Žival je tako prisiljena, klajo do dobrega prežvekatí in kolikor toliko presliniti. Ker se mora z rezjo muditi, zato tudi drugo primešano hrano bolje prežveče, da se potem enakomerno v želodcu razdeli, ter ondí bolje prebavi. Ako daš živini otrobov, ali repe, krompirja, olupov itd., pomešaj vse to z rezjo, in videl boš, da bo to bolj hasnilo reji, kakor če bi one reči same polagal. Več ko daš onih močnih pridevkov, več daj tudi rezi. To

je velika prednost rezi pri krmljenju, katere so se pa kmetje še premalo poprijeli dosehumal.

Da se druga krma bolje prebavlja, ako se meša z rezjo, kažejo poskušnje. Tako so dajali teletom ovsá, enkrat brez rezi, drugokrat z rezjo. Videli so potem, da je polovica več zrnja neprebavljenega šla od teleta prvokvat, kakor pa drugokrat. Ravno tako se tudi drugo zrnje brez rezi ne prebavi do cela.

Rez napeljuje tudi živinče, da jé krmo, katero bi drugače pustilo. Trdo, suho steblovje zaničuje živina; ako pa se ta suhljad zreže, jo živinče le pojé. V tem se kaže velika korist rezi. Ako pa je krma tudi drugače še slaba, da se mora živali osladiti z repo, korenjem, zeliščem itd., tedaj da se vse to zmešati le z rezjo in tako živini položiti.

Kdor hoče živino hitro izrediti, ter ji polaga v ta namen močnejše krme, zamore to storiti le, ako ono močnejšo krmo meša z rezano slamo ali z rezanim senom. Tako služi rez v dosego mnogih namenov.

Rez pospešuje tudi varčnost krme. Živina jemlje vse, kar je v jaslíh, če je rezano. Če pa ni rezano, vrže mnogo pod sebe. To dela posebno s slabo krmo, pa tudi s prav dobro zeleno krmo, če jo prehlavno jé.

Drugo rabo ima rez pri konjih. Konjem se reže navadno le dolga, trda suha detelja; drugače se jim pa rez meša le med oves. Rez naj bode le nekoliko daljša od ovsenega zrna. Predolge rezi ne kaže dajati; konj jo mora predolgo žvekatí, ter se tako predolgo ne nasiti. Če pa je prekratka, požré jo lahko neprežvečano, in to bi bilo uzrok nevarni koliki. Izkušen kmetovalec pravi: Konji sicer naglo jedó kratko rez, ali prebavljajo jo slabo. Prekratka rez napše se namreč prav trdo v debelem črevesu.

Razven navedenih prednosti ima rez še tudi mnogo drugih.

Kako vrednost ima stelja iz gozdov.

Gnoj je polju tako potreben, kakor setev. Zemlji moraš povrniti to, kar je izgubila, ko ti je sad rodila. Drugače ti oslabi. Zgubila pa je pepelnih snovi. Zato si tudi vsak kmetovalec prizadeva, njive kolikor mogoče gnojiti, in to s kolikor mogoče dobrim gnojem. Nekateri si prizadevajo, rabiti umetni gnoj, kjer ne zadostuje navadni hlevni gnoj. Da se pa več gnoja dobi, treba je tudi polagati več klaje. Kjer pa pomanjkuje sena, detelje, itd. mora slama pomagati. Da se gnoj dobode, je treba stelje, deloma, da si živina pripravi suho ležišče, deloma da se vsprejemljejo odpadki suhi in tekoči. Za to bi se vé da slama bila najbolja, ali ker se ta pokrmi, zato se pogosto nastilja z goščino steljo: z listjem, smrečjem, igličevjem, praproto, resjem itd. So kmetije, katere pokrmijo ali po-

vest, da smo s tem ustvarili preblogo, naši narodnosti jako ugodno in nujno potrebno ustanovo, ta zavest osrčuje nas, da vstopimo pred Vas. Prosim Vas tedaj, da pristopite skoro in obilo temu društvu kot ustanovniki, ali kot redni udje ali podporniki, in da pošljete, — uvažujoč, da društvo počne deliti podporo o štiridesetletnici Njeg. Veličanstva, — čim preje Vam bode moči svoje doneske pod nadpisom društvenemu blagajniku gospodu R. Puklu, odvetniškemu koncipijentu, VII. Zieglergasse 65 na Dunaju. Ustanovniki plačajo vsaj po 50 fl., enkrat za vselej, pravne osebe (občine, društva itd.) po 100 fl., redni udje, to so oni, kateri prebivajo na Dunaju in njegovi okolici, vsaj po 3 fl. na leto, podporniki in to je lahko vsak vsaj po 5 fl. Za odbor: Ivan Navratil, Jos. Ciperle.

Od Noveštifte pri Gor. gradu. (Hvala Bogu.) Naš novi župnik, č. g. Fr. Puntner so nas nepričakovano nepripravljene s svojim prihodom iznenadili. Naše priprave in naše veselje o tem splavale so po vodi. Naj nam ne zamerijo, saj vejo, da tega nismo vsega sami zakrivili. A tem slovesneja je bila instalacija ali vstolitev. Že dne 27. oktobra v soboto popoldan ob treh naznanjal je mogočen strel iz topičev in pa prijetno v klenk zvenenje je daleko okrog naznanjalo, da se bode prihodnji dan vršila pri nas vesela in prijetna svečanost. Krasno vreme je to kaj ugodno povspeševalo. Samo nebo je kazalo, da še le nismo čisto zadnji, kakor smo morali malo časa poprej vedno in vedno slišati. Sejmišče in okolica, kakor cesta, po katerej so se imeli gospodje pripeljati, bile ste primerno z „majami“, vencii, raznim zelenjem in napisii okinčane. V nedeljo ob 1/2 10. uri pripeljejo se naš vlč. g. dekan v imenu prevzv. in milostljivega knezo-vladike, da vstolijo novoimenovanega našega g. župnika. Ljudstva se je od vseh strani kar trlo, tako, da je bila naša prostorna cerkev skoraj premajhna. Kmalu potem postavijo naš g. učitelj bele in okinčane deklice z drugo šolsko mladino pred župnijo, od koder je mnogo občinstva in več vlč. gg. duhovnov našega novonastavljenega g. župnika spremljalo v krasno okinčano cerkev. Vlč. gg. duhovniki, ki so bili navzoči, so bili razen že omenjenih dveh, sledeči: Naš rojak, vlč. g. Sternad, župnik na Ljubnem, vlč. gosp. Rodošek, župnik v Šmartnem, vlč. g. Krener, župnik pri sv. Frančišku in dva očeta frančiškana iz Nazareta: oče magister in oče Metod. Vsem navedenim se za njihov trud in čast, katero so nam s svojo navzočnostjo pokazali, na tem mestu v imenu vseh župljanov najiskrenejša zahvalnost izreka. Bog plati! Potem so vlč. g. dekan, kakor je običajno, našega gosp. župnika instalirali. Na to še podajo vlč. gosp. dekan na leco in s prav ginljivimi v srce se-

gajočimi besedami navzočnikom temeljito razložijo, čemu so novi gospod k nam prišli, v imenu koga so prišli in kaj so nam prinesli. Ko so omenjali, da so nam prinesli — res dolgo časa — jako zaželeni mir in ljubezen, mislim, da nobeno oko, osobito naših župljanov, ki so toliko časa teh božjih darov pogrešali, ni suho ostalo. Hvala jim iskrena za te lepe besede, prepričani smo, da se bodo sedaj vresničile, kajti tudi mi župljani, hočemo oblubiti, da bomo vedno v božjem miru in sv. ljubezni z našim vlč. g. župnikom živeli, osobito, ker smo se že sami osvedočili, da so res gospod po volji božji. Bog jih nam ohrani krepkega na mnogaja leta! Ni mi treba omenjati, kako ginljivo se je potem daritev sv. meše vršila, ker to je samo ob sebi razumljivo, akoravno nismo bili vajeni v naši župnji takšnej slovesnosti in pobožnosti že več let navzoči biti. Konečno se zahvaljujem vsem, kateri so k tej svečanosti količkaj pripomogli in prosim prav vljudno vse, skazimo se vselej in pri vsakej priložnosti takšni, da bodemo vredni našega vlč. g. župnika še mnogo, mnogo let med seboj imeti. Bog daj!

M. Rihtar.

Od Velike nedelje. (Spominek.) Po cellem našem cesarstvu se je obhajala štiridesletnica vladanja našega blagega in dobrotljivega cesarja Franca Jožefa, deloma po napravljених svečanostih, deloma s postavljenjem in ustanovljenjem raznovrstnih spominkov in tudi drugače. — Tudi Velika Nedelja ni hotela biti najzadnja, ter se je priredila tukaj ob koncu šolskega leta lepa svečanost v proslavo Njih Veličanstva cesarja Franca Jožefa, na katero smo lahko ponosni in se je z radostjo spominjamo. — Da pa storimo tudi vidljiv spomin, zato se je v tukajšnji prijazni občini v Mihovcih zezidala lepa kapelica v proslavo Njih Veličanstva našega svetlega cesarja in na čast blaženi devici Mariji čistega spočetja. Da je bilo mogoče tako lepo kapelico postaviti, imamo se zahvaliti darežljivosti od strani občine povprek, kakor tudi poedinih občanov, posebej in blagodušnemu daru neke gospe iz Maribora, ki je rojena Nedeljščanka. Posebno pak se mora priznati veliki trud in marljivost gospoda občinskega predstojnika. — Blagoslovljena je bila ta kapelica v nedeljo 4. novembra t. l. od našega gospoda župnika, kateri so s svojim ginljivim in izbornim govorom razložili lepo navado pri nas na Slovenskem, da častimo našo blaženo mater devico Marijo, katera je naj mogočnejša priprošnjica in pomočnica v nebesih. —

Iz Celja. (Dijaška kuhinja) Za III. društveno, šolsko leto 1888/89 so darovali potem p. n. gg.: prevzvišeni gospod knezoškof Jakob Maksimilijan za september in oktober 6 fl., J. Bohinc, dekan v Braslovčah 5 fl., Jurij Klančnik, duhoven v Braslovčah 5 fl., J. Hri-

bernik, kaplan v Braslovčah 3 fl., Peter Erjavec, župnik v Trbovljah 5 fl. Jože Muha, v Trbovljah 2 fl., Andrej Elsbacher, trgovec na Laškem 5 fl., „Posojilnica“ Celjska 100 fl., dr. Franc Voušek, c. kr. sodnik v Gornjem gradu 5 fl., dr. Weingerl, v Krajskih toplicah 5 fl., dr. Ipavic Gustav, zdravnik v Št. Jurji ob j. ž. 5 fl., dr. Guido Srebre, odvetnik v Brežicah 5 fl., Josip Jeraj, župnik v Žavcu 5 fl., Gregor Presečnik, kaplan v Poličanah 3 fl., dr. J. Ev. Lipold, župnik v Velenji 5 fl., dr. Karl Schmidinger, c. kr. notar v Kamniku 5 fl., Ivan Kačič, c. kr. notar v Šoštanju 5 fl., Martin Kocbek, c. kr. notar v Marenbergu 5 fl., dr. J. Muršec, c. kr. profesor vseučilišča v Gradcu 5 fl., Anton Brumen, c. kr. sodnijski pristav v Slov. Bistrici 5 fl., Neimenovana v Dramljah nabrala 3 fl. 00 kr., Lovro Baš, c. kr. notar v Celji 5 fl., dr. Ludvik Filipič, odvetnik v Celji 5 fl., Milan Hočevlar, trgovec v Celji 2 fl., Jurij Detiček, c. kr. notar v Celji 10 fl., Ljudevit Hudovernik, mestne fare kaplan v Celji 2 fl., dr. Ivan Dečko, odvetniški kandidat v Celji 10 fl., Franc Irgl, vikar v Celji 2 fl., Ivan Jerman, trgovec v Celji 2 fl., Mihael Kokot, učitelj v Celji 1 fl., Ivan Likar, sollicitator v Celji 1 fl., Franc Lipold, koncipijent v Celji 1 fl., Franc Lončar, koncipijent v Celji 1 fl., dr. Josip Serbec, odvetnik v Celji 10 fl., Tomaž Wajda, v Celji 1 fl., Vanič Dragotin, trgovec v Celji 2 fl., Raimund Kožer, posestnik v Celji 1 fl., Peter Majdič, posestnik umetnega mlina v Celji 50 fl.

(Konec prih.)

S Planine (Proti ponemčevanju) slov. narodne šole so že pred tremi meseci poslale ugovor občine: Planinska ves, Loke in Golobinjak v Gradcu, oziroma na Dunaj k naučnemu ministerstvu ter vsak čas pričakujejo povoljnega odgovora. Ta protest je bil tako potreben, kakor še morebiti nikjer ne; kajti za šolo pri sv. Vidu na Planini je deželni šolski svet na prošnjo nemškutarske večine tamošnjega šolskega sveta, posebno vsled srčne želje g. nadučitelja Br. dovolil, naj se nemščina podučuje v I. razredu 5, reci: pet ur, v II. 8, reči: osem uč na teden in v III. razredu naj bo nemščina učni jezik v vseh predmetih. To pač mora biti za največjega prijatelja nemščine preveč! „Vzdigni se, ukaz mi reče!“ pravi pesnik in tako naj sam sebi govori vsak Slovenec, kateremu je stoprav nekoliko mar za našo bodočnost! Vsak narodnjak naj dela na to, naj se vsi slovenski občinski zastopi in šolski sveti na Spod. Štajerskem, ki še do zdaj niso tega storili, oglašijo pri dež. šolskem svetu v Gradcu, prav za prav pri naučnem ministru, da razveljavi slaboglasni ukrep graškega dež. šolskega sveta gledé ponemčevanja slov. šol na spod. Štajerskem. Sicer g. naučni minister dobro ve, da ta ukrep ni po postavi, toda on ga nikakor

noče z enim odlokom ovreči, ter hoče obilo dela imeti. Mi, ki nismo posebno dobro podučeni o vseh opravkih naučnega ministerstva, menimo, da je g. Gautsch prav zadegatelj zahteval lansko seto v državni zbornici družega sekcijkega šefa s prav mastno plačo, ali bo pa morebiti letos terjal prav zaradi naših narodnih šol par novih uradnikov. Gospodje poslanci, tudi vi slovenski, le hitro dovolite! Kaj se bote jezili ali celo ustavljali, ker veste, da to mora biti ali ka-li! (Kar še sledi, to, g. do-disnik, naj ostane v našem koši! Ured.)

Iz Ljubljane. Obrtna strokovne šole naše se pričnó dne 3. decembra, vpisovanje pa bode dne 26. novembra. Učenci in učenke morajo se oglašiti s svojimi roditelji ali z njihovimi namestniki v pisarni strokovnih šol. Le-ta je v Virantovi hiši, v Zvezdarski ulici (I. nadstropje.) Treba je dokazati, da so otroci dovršili ljudsko šolo in izpolnili že 14. leto. — Otvorjenje se bode vršilo v družbi s slavnostjo, ki jo priredi ljubljansko mesto v spomin 40-letnega vladanja Nj. Veličanstva. Kdor torej ima otroka, ki je za to našo novo šolo, naj se posluži te lepe priložnosti, da mu priskrbi poduk na lehkí poti. Otroek bode mu za to gotovo kedaj vedel hvalo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Razprave o dednem pravu, kakor ga vstvarja za srednje kmetije načrt nove postave, gredó v drž. zboru le po malem naprej. Liberalni poslanci tej postavi niso prijazni in jim je ona le bolj, kakor se pravi, mrtvo rojeno dete. Na oko je v resnici v njej nekaj krivice, zakaj vsled nje ne dobijo vsi otroci enake dedščine ali erbijske; ali če se stvar vzame, kakor je, ne bode jim nobene krivice. — Nova vojaška postava pride k malú v razpravo v drž. zboru. Kakor je podoba, ne bode v tem brez hrupa in dolgih in recimo, dragih govorov, ni pa skorej dvoma, da se vzprejme prav, kakor je v načrtu vlade. — Shod katoliških veljakov na Dunaji se odloži na spomlad in izvrši se h koncu meseca maja. — Nemški štaj. kmetje niso veseli novih železnic, ki se napravljajo vsled sklepa dež. zbora po nekaterih krajih. Pravijo, da jim bodo brž več na škodo, kakor pa na korist. Ni brez vsega to, ali sedanji čas terja železnice in če jih ne napravijo po teh krajih, naredijo pa jih po drugih in tedaj še bode kmetom onih krajev več kvara po njih, koristi pa jim ne bode iz njih nobene. — Koroški drž. poslanec, dr. Ulbl molči trdovratno na vse to, kar mu očitajo oni gg. duhovniki, ki jih je bil v dež. zboru grdo napadel in potrjuje s tem star prigovor, ki pravi: drugo je obrekovati, drugo obrekovanje popravljati. — V ponedeljek je bil v Ljubljani živin-